

Політичні еліти та політичне лідерство

1. Політичні еліти.
2. Політичне лідерство.

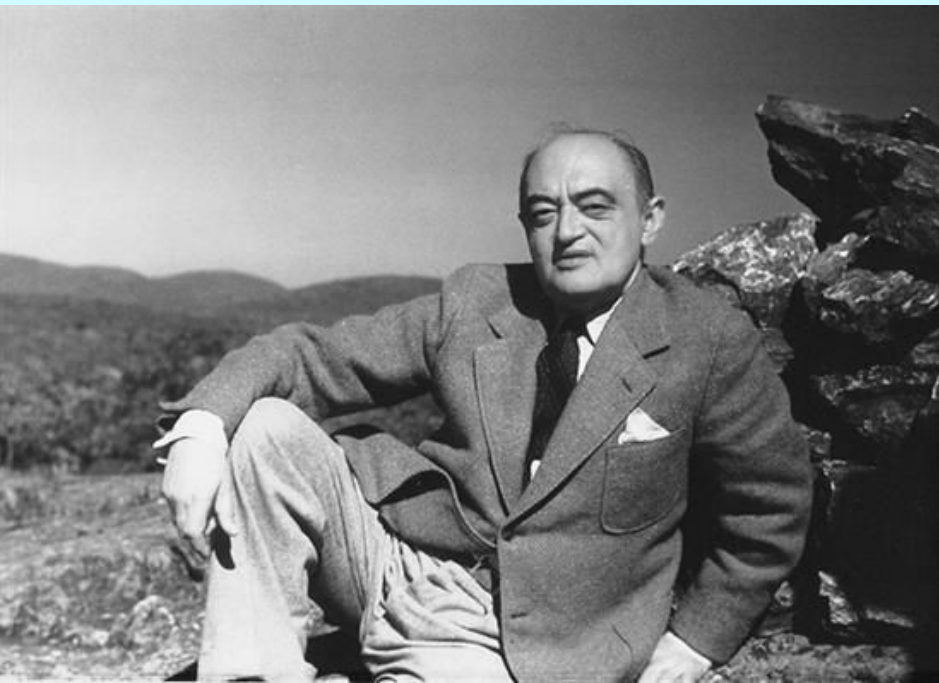
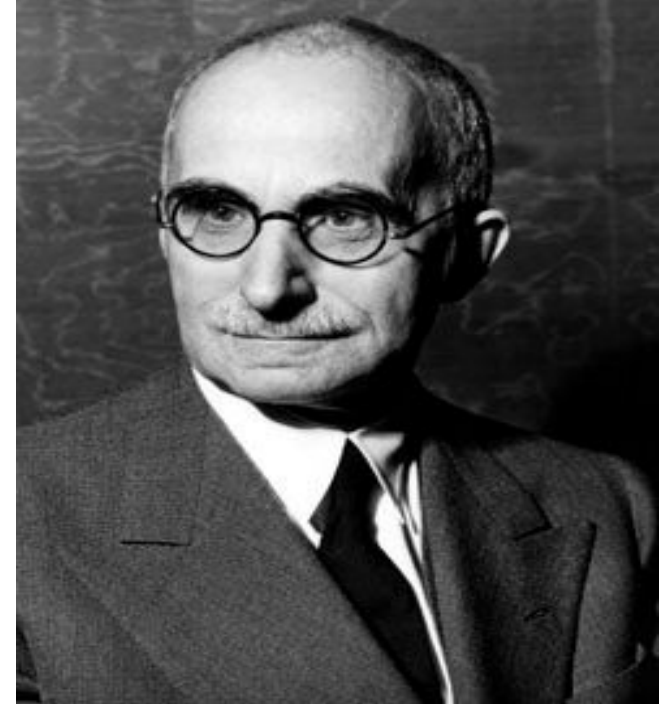
Політичні еліти – це групи, які посідають найвищі статусні позиції в політичній ієрархії, мають вирішальний вплив на розробку, прийняття і впровадження політичних рішень

Основні елітистські теорії

Теорія	Основні ідеї
Г. Моска	Ідея політичного класу ; аристократична (закритість, спадкоємність) та демократична (оновлення, попередження проти дегенерації) тенденції його розвитку, їх поєднання
В. Парето	Елітні якості (розум, спритність) даються від народження; циркуляція еліт при владі; поділ еліт на левів (рішучість, насильство) та лисів (хитрість, гнучкість)
Р. Міхельс	Внаслідок некомпетентності та пасивності пересічних громадян діє залізний закон олігархізації – виокремлення панівної меншості
Д. Донцов	Реалізація державницької ідеї неможлива без людей, що керуються волею до життя, до експансії, здатні накинути свою волю масам
Демократич. елітизм (плюралізм)	Демократії властиві не стільки вплив мас на політику, скільки конкуренція між елітами
Неоелітизм	Правляча меншість не є типовим представником мас, а формується з вищої суспільної верстви; усі еліти єдині щодо цінностей , розходження стосуються вузького кола питань; до еліти допускаються представники інших соціальних груп, які приймають «правила гри»

Гаэтано Моска

Г. Моска также считал, что во всех более или менее цивилизованных обществах возникают два класса — «правлящий» и «управляемый». Правящий класс (элита) монополизирует политическую власть, живет за счет управляемого класса. По его мнению, в «современном представительном государстве» политическая власть также сосредоточена в руках «организованного меньшинства». Это господствующее меньшинство представляет собой «новый правящий класс», этот класс не имеет юридического оформления. Свое господство он осуществляет за счет соединения в себе промышленного богатства с технической и научной, культурой.

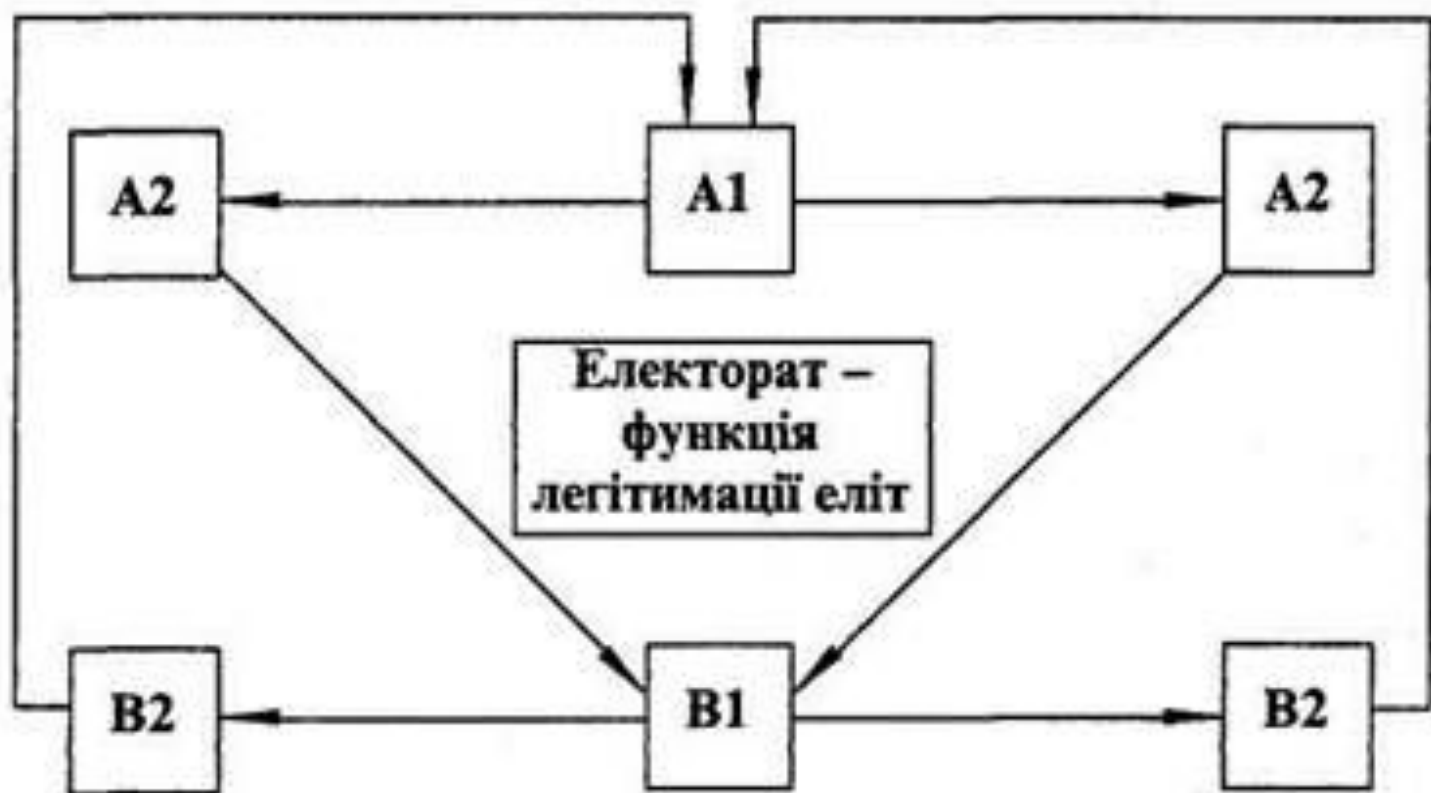

Михельс Роберт (1876—1936 гг.)

- Немецкий политолог, социолог.
- Его главный труд — «Социология политической партии в условиях демократии». В ней Михельс выдвинул «железный закон олигархии», согласно которому «прямое господство масс технически невозможно» и потому любой режим неизбежно вырождается во власть немногих избранных — олигархию.
- Внёс существенный вклад в разработку теории элит.

Циркуляція еліт

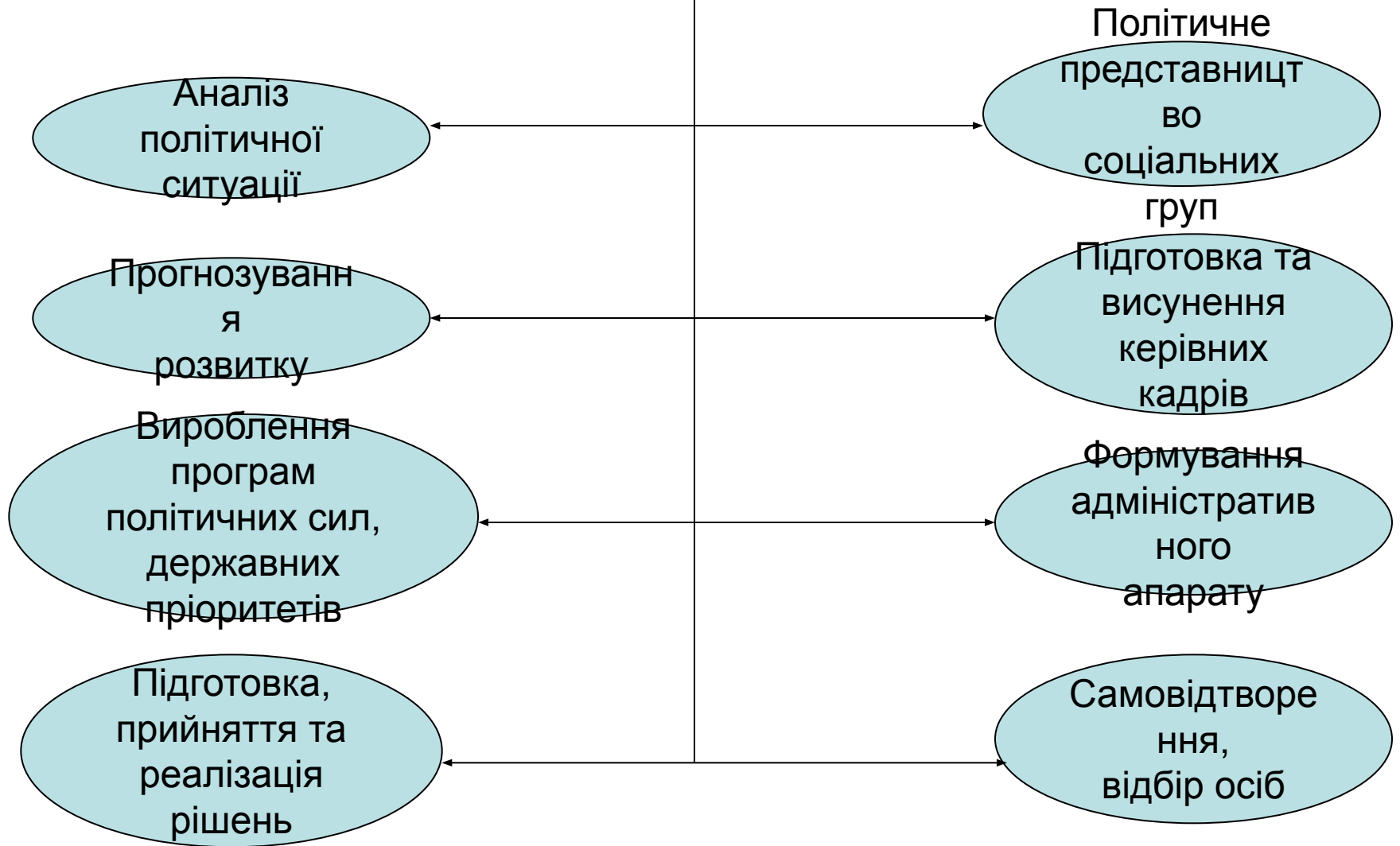

*A1 – еліта, B1 – контреліта, A2 – якість занепаду,
B2 – якість піднесення, B2→A1 – перехід в еліту,
A2→B1 – перехід у контреліту*

ХАРАКТЕРНІ
РИСИ
ПОЛІТИЧНОЇ
ЕЛІТИ

- ✓ Невелика, достатньо самостійна соціальна група
- ✓ Високий соціальний статус
- ✓ Психологія вищості, тверді переконання
- ✓ Значний обсяг влади, право висування основних політичних лідерів держави
- ✓ Власна ідеологія, корпоративна солідарність
- ✓ Організаторські здібності, талановитість
- ✓ Право на привілеї

Функції політичної еліти

Стратегічна

полягає в розробці стратегії і тактики розвитку суспільства, визначенні політичної програми дій. Ця функція повною мірою може бути реалізованою лише на вищому рівні політичної еліти (главою держави, парламентаріями, міністрами) з використанням фахівців і результатів наукових досліджень.

Інтегративна

полягає в забезпеченні цілісності і єдності суспільства, стійкості його політичної та економічної систем, уникненні соціально-політичних конфліктів, знаходженні оптимальних варіантів їх розв'язання в разі

Регулятивна

спрямована на регулювання суспільних відносин, розв'язання назрілих суспільних проблем і завдань, здійснює розподіл і перерозподіл матеріальних, фінансових,

Організаторська

полягає в необхідності мобілізації мас для виконання прийнятих рішень і поставлених завдань, практичного здійснення визначеного політичного курсу.

Представницька

насамперед, соціальних інтересів. На інституціональному рівні ця функція найповніше проявляється в діяльності політичних партій і груп інтересів, а на персоналізованому – в політичному лідерстві.

Комунікативна

еліта виступає тією ланкою, яка не тільки забезпечує горизонтальні зв'язки в суспільстві, а й здійснює вертикальну комунікацію між владою і масами.

Типологія політичних еліт

Опозиція – інститут, функціями якого є акумуляція протестних настроїв, тиск на владу для вдосконалення державної політики

Моделі опозиції (за Р. Далем)

Вестмінстерська а (британська)	діє за наявності двох провідних партій, які змагаються за владу, можна чітко ідентифікувати опозицію
Континентальна	кілька опозиційних партій, їх мета – не формування більшості у парламенті, а отримання мандатів для політичного торгу
Скандинавська	в опозиції знаходяться не лише партії, а й громадські організації, а в процесі формування влади реалізується модель соціального партнерства
Американсько-швейцарська	протистояння уряду не здійснює значний вплив на політичну систему, опозицію важко ідентифікувати

За характером опонування владі розрізняють **конструктивну та деструктивну опозицію**

Шарль де
Голль,
військовий,
Президент
Франції

Робітник Лех Валенса,
Президент Польщі

Актор Рональд Рейган,
Президент США

Антрепре-
нерська
система

Підприємець
Сільвіо
Берлусконі,
Прем'єр-
міністр Італії

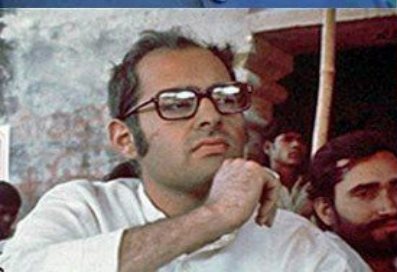
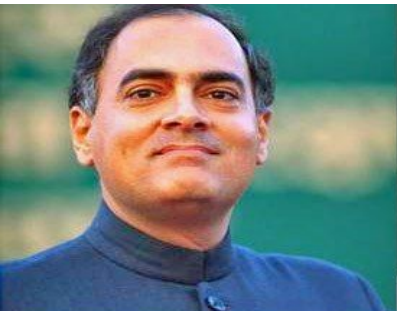
Клан Кеннеді США)

Династія Кімів (Північна Корея)

Гільдійна система

Клан Неру-Ганді (Індія)

Ангела Меркель (ФРН)

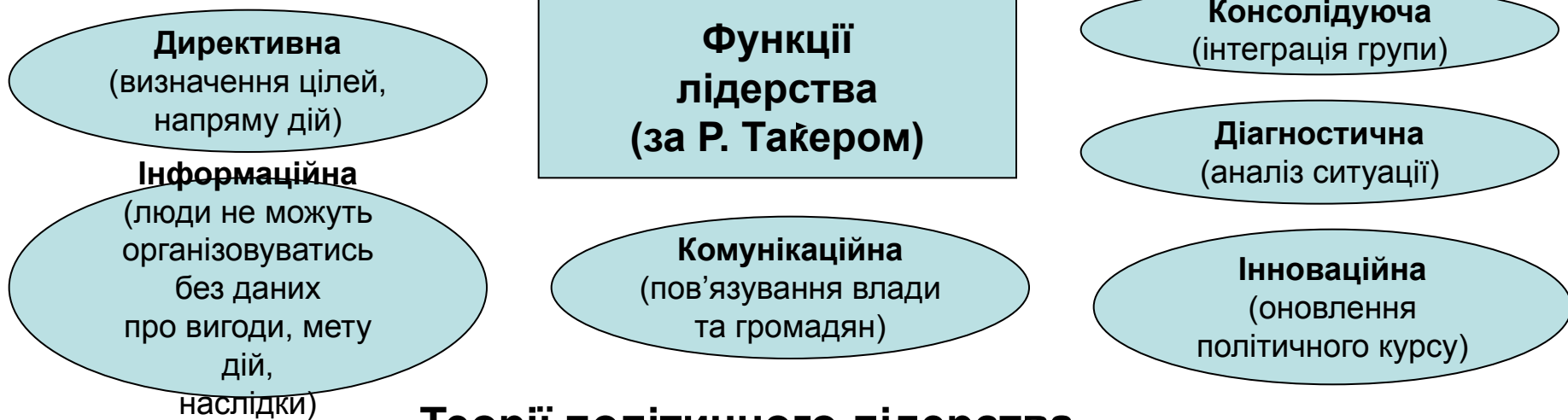

Системи рекрутування політичних еліт

Показники	Антрепренерська	Гільдійна
Характер	Відкрита	Закрита
Коло претендентів	Будь-які соціальні групи	Політична еліта
Вимоги до претендентів	Першочергове значення особистих якостей	Залежність лідерства від посади
Ступінь інституціоналізації	Низька, з невеликою кількістю фільтрів	Висока, з багатьма фільтрами
Електорат	Широкий	Обмежений
Наявність конкуренції	Висока конкурентність і відкрите суперництво	Приховане суперництво

Політичний лідер (англ. to lead – вести) – особа, яка здійснює вплив на учасників політичного процесу,

організовує людей на досягнення цілей

Теорії політичного лідерства

Теорія рис (Е. Богардус)	Пояснює лідерство якостями особи
Психологічні концепції (З. Фрейд, неофрейдисти)	Лідерство як аномалія; політикам властива завищена самооцінка, що базується на комплексах
Лідер як виразник інтересів	Пояснює лідерство орієнтацію політика на задоволення інтересів людей
Підприємницька	Політик пропонує лідерські послуги виборцям
Ситуаційна	Лідером є особа, здатна реалізувати завдання, що стоять перед групою в даний момент (актуально в періоди криз)
Концепція послідовників Ф. Стенфорда	Феномен лідерства визначають відносини між лідером та групами, які бувають одно- (лідер впливає на групу) чи двосторонніми; конституенти – суб'єкти, які взаємодіють з лідером та впливають на нього, поділяються на виборців, послідовників, активістів

умение формулировать новые цели, эвристические программы и идеологии в условиях, когда утрачены старые ориентиры, общество расколото, в нем царят апатия и анархия

способность персонифицировать фундаментальные национальные ценности для конкретного исторического периода

готовность выходить за рамки бюрократических процедур при принятии решений в экстремальной ситуации

Качества политического лидера национального масштаба в экстремальных условиях функционирования общества

способность связать базисные актуальные интересы с историей страны, традициями современного и предшествующего поколений

искусство создавать принципиально новую модель поведения и мышления, которая будет тиражироваться и распространяться от элиты до всего общества

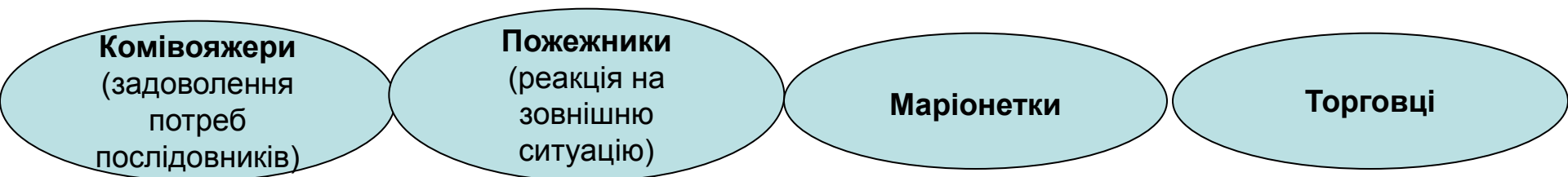
умение внушить веру и оптимизм нации, помочь ей преодолеть неуверенность, комплекс вины и неполноценности

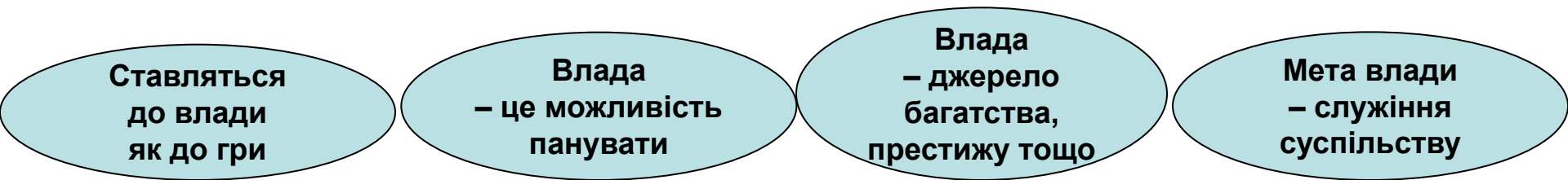
Типологія політичного лідерства

Критерій	Типи
Обіймання посади	Формальні, неформальні
Рівень діяльності	Світові, національні, регіональні
Соціальна база	Молодіжні, жіночі тощо
Місце у владі	Лідери правлячих партій, опозиційні лідери
Політична тактика	Реформістські, революціонери, консервативні
Легітимність (М. Вебер)	Традиційні, харизматичні, "рутинні"
Методи управління	Демократичні, авторитарні
Засоби консолідації прибічників	Ідеологічні, неідеологічні

Типологія М. Херманна

Типологія Л. Климанської

ФОРМЫ ПОЛИТИЧЕСКОГО ЛИДЕРСТВА

ДЕМОКРАТИЧЕСКАЯ

Спокойно относится к положению лидера, не подчеркивает своей власти

Во взаимоотношениях опирается на общность интересов

Проявляет заботу о подчиненных

Видит в людях прежде всего деловые и человеческие качества

В общении ведет себя естественно, доброжелательно

Подчеркивает в людях общечеловеческие качества, проявляет уважение к социальным и этническим особенностям

С учетом обстановки склонен переосмысливать свои позиции и решения

Не отделяет себя от группы сотрудников

АВТОРИТАРНАЯ

Ритуально подчеркивает свое руководящее положение и власть

Делает упор на блага, которыми может одарить

Держит подчиненных на расстоянии

Оценивает человека прежде всего по положению в обществе

Стремится выглядеть высшим существом, спрятать свои слабости

Подчеркивает приоритетность своих и близких социально-этнических особенностей, ориентируется на социально-элитарные группы

Свою позицию и решения считает правильными при всех обстоятельствах

Не сливается с группой, держит дистанцию

Измерение 2	Измерение 1		
	Сохранение существующего положения	Умеренные изменения	Широкомасштабные изменения
	Типы политических лидеров		
Широкая сфера деятельности	<i>«Спасатели»</i> (У. Черчилль, Шарль де Голль)	<i>Патерналисты, популисты</i> (О. Бисмарк, И. Сталин)	<i>Идеологи</i> (Мао Цзе-дун, А. Гитлер)
Умеренная сфера деятельности	<i>«Успокоители»</i> (Д. Эйзенхауэр)	<i>«Пересмотрщики»</i> (Р. Рейган, М. Тэтчер)	<i>Реформаторы</i> (Ф. Рузвельт)
Узкая сфера деятельности	<i>Менеджеры</i> (министры, занимающиеся повседневными проблемами)	<i>Улучшатели</i> (министры, модифицирующие какой-то аспект политики)	<i>Новаторы</i> (кладут начало новой политике, например земельной)

Популіст – тип політичного лідера, якому властиві потурання настроям послідовників, ухвалення рішень, що подобаються масам.

Вождь – політичний лідер, що має беззаперечний авторитет в угрупованні (нації, партії, етнічній групі) з точки зору формування цілей та виступає символом його єдності.

«Культ особи» - явище, для якого властиві фактичне обожнення лідера, пов'язування з ним усіх досягнень, віра у його безпомилкові дії.

